

Nr. Proiect: 91-018/2007

***EFFECTELE ECONOMICE SI
SOCIALE ALE
INDUSTRIILOR CULTURAL-
CREATIVE DIN ROMANIA***

**INSTITUTUL DE ECONOMIE NATIONALA
Prof.univ.dr.Gheorghe Zaman**

- Parteneri în consorțiu :
 - Institutul de Economie Natională (IEN) – CO,
 - Academia de Studii Economice (ASE) – P1
 - Centrul Național de pregătire în Statistică (CNPS) – P3
 - Institutul de Sociologie (IS-AR) – P4
- Buget/cofinantare -total : 1900000 lei
- Adresa web: www.ien.ro

Obiectivul/rezultatul final al proiectului:

Obiectivele generale ale ICCRO se concentreaza asupra masurarii in termeni **cantitativi si calitativi** a aportului economic si social al ICC, pe cele patru componente, din punctul de vedere al **productiei, valorii adaugate, cifrei de afaceri, ocuparii si comertului exterior** in Romania, comparativ cu alte tari in care au fost elaborate astfel de studii. Proiectul doreste sensibilizarea factorilor de decizie in legatura cu atentia care trebuie acordata sectorului care, pana in prezent, nu a intrat in prim-planul preocuparilor acestora, date fiind posibilitati aditionale de crestere economica si prosperitate sociala sustenabile, ca urmare a unui sprijin coherent, bazat pe parteneriatul public-privat si pe un mediu de afaceri prietenos si adevarat nevoilor de "excelenta", competitivitate si transparenta, intr-un context national si international specific domeniului.

Obiectivele specifice ale proiectului vizeaza mai multe planuri intre care:

- **determinarea ponderii, ICC in valoarea adaugata, ocupare si comertul exterior** din Romania, in perioada 2002-2006, cu evidențierea **tendintelor in evolutia componentelor** si a modificarilor structurale, in raport cu nivelul mediu al economiei Romaniei si al altor tari;
- **imbunatatirea metodologiei de calcul a indicatorilor** ICC, prin prisma **asigurarii comparabilitatii internationale**, indeosebi la nivelul UE astfel incat sa se poata urmari statistic si sa se poata analiza anual activitatea acestora, ca sector sui-generis, bazat pe copyright, cunoastere si inovare al economiei si societatii romanesti; dificultatilor rezultand din deficiența standardelor de clasificare europene si a celor folosite de fiecare tara, precum si absenta unui cadru operational coherent pentru masurari comparative internationale ale ICC evidențiate in Raportul OECD (International Measurement of Economic and Social Importance of Culture, draft report prepared by Joahn C. Gordon si Helen Beilby-Orrin, Statisticse Directorate, August 2006) le vom acorda o atentie speciala in proiectul ICCRO;
- **fundamentarea politicilor de stimulare si sprijin a ICC**, prin implementarea unor strategii adecvate, coerente si răcordate la tendintele mondiale, tinand seama de nevoile economice si sociale ale dezvoltarii durabile a Romaniei; astfel ICC care se bazeaza pe capitalul cultural-artistic si intelectual al tarii pot sa devina o importanta sursa de venit si profitabilitate, un factor care sa contribuie la echilibrarea balantei comerciale si de plati externe pe termen mediu si lung a tarii;
- ICCRO isi propune sa analizeze **eficienta si profitabilitatea ICC**, pe baza unor indicatori cantitativi-calitativi, specifici, cum sunt: productivitatea muncii (valoarea adaugata/salariat); ponderea profitului in cifra de afaceri; amortizarea activelor corporale si necorporale (amortizare liniara, accelerata, progresiva etc.); eficienta comertului exterior; contributia prin impozite la bugetele central si locale ale statului etc.

Proiectul debuteaza printr-o analiza **teoretico-metodologice privind cercetarea efectelor economice si sociale ale ICC**, pe baza documentarii in literatura de specialitate din tara si strainatate, vor reprezenta o prima etapa in elaborarea studiului, avand ca scop relevarea importantei sectorului pentru cresterea economico-sociala, precum si selectarea celor mai adecate instrumente de masurare si evaluare cantitativ-calitativa a efectelor respective. In prima etapa, s-au clarificat aspectele si problemele care vizeaza stadiul cercetarilor la nivel international ca si instrumentarul analitic utilizat sau recomandat de institutiile si organismele internationale.

Pornind de la recomandarile si reglementarile in vigoare privind nomenclatoarele si standardele nationale si internationale privind ramurile si activitatile economice si sociale, urmatoarea etapa la proiectul ICCRO va avea ca obiect de studiu stabilirea **componentelor sectorului ICC** din Romania pe grupele: industrii principale (core); industrii interdependente; industrii partiale; industrii nededicate.

Nomenclatorul ICC se va referi la codul CAEN si va avea ramurile cu patru digits pentru fiecare grupa a ICC. Vor fi efectuate comparatii intre nomenclatoarele ISIC si alte clasificari uzitate pe plan national si international.

Avand in vedere indicatorii statistici de masurare a efectelor economice ale ICC, vor fi culese date statistice si informatii privind **valoarea adaugata, productia, cifra de afaceri, activitatilor culturale-creative din Romania**, in perioada 2002-2006, urmand sa fie prelucrate potrivit metodologiilor stabilite pentru determinarea ponderii in PIB, valoarea adaugata bruta si cifra de afaceri, dinamica si structura indicatorilor utilizati, relevandu-se particularitati ale subcomponentelor celor patru componente ale ICC, mai ales la cele care au cea mai mare pondere (edituri si presa, radio TV, baza de date, software, arhitectura, reclama, echipamente electronice etc.).

Pentru cuantificarea si cercetarea **efectelor sociale ale ICC** vor fi culese si prelucrate date referitoare la: **numarul de salariati, ponderea in total ocupare pe grupe de subcomponente ICC, dinamica ocuparii, nivelul salarizarii pe ramuri si comparativ cu media pe economia nationala durata ocuparii, repartizarea teritoriala etc.**, structura socioprofesionala a angajatilor pe sexe si varste etc.

O analiza mai detaliata a caracteristicilor pietei muncii va fi efectuata pentru cele mai relevante componente si subcomponente ale ICC, tinand seama de cerintele societatii informationale, procesele de globalizare, inclusiv migratia interna si externa (brain drain).

Lucrarea finala include o parte consistenta de **concluzii, propuneri, actiuni si recomandari** privind cresterea impactului economico-social al ICC din Romania, in conditiile integrarrii in UE si ale globalizarii, va incerca sa ofere o serie de recomandari de politici economico-sociale, bazate pe parteneriatul public-privat care sa valorizeze potentialul cultural-creativ al Romaniei, sa ofere scheme si modele pozitive din experienta internationala, aplicabile in tara noastra.

Se propun mecanisme si instrumente economico-financiare, menite sa inlature/diminueze neajunsuri ca:

- lipsa de convingere a intreprinderilor vizand efectuarea unor judecati de valoare privind sustenabilitatea economica a activitatilor artistice si creative;
- lipsa de eficienta in intelegerea cererii pietei, tintelor de audienta, importantei promovarii si marketingului;
- dificultati in capacitatea de a intelege si mobiliza oportunitati financiare (banci si institutiile financiare, sponsorizari, donatii, fundatii etc);
- lipsa de intelegerere a noii tehnologii si industriei TIC.

- Elementele de noutate ale proiectului, originalitate

- ✓ elaborarea pentru prima data a unei metodologii pentru Romania, compatibila cu cea a WIPO privind tipologia ICC pe industrii "core", interdependente, partiale si non-dedicate
- ✓ pentru **prima data se face o analiza pentru Romania a contributiei economice a industriilor cultural creative** : contributia la PIB, impactul asupra comertului exterior, capacitatea de creare de locuri de munca si dimensiunea ocuparii in acest sector, performanta economica a activitatilor cultural-creative
- ✓ clasificari a activitatilor cultural creative dupa performanta si capacitate de a crea ocupare
- ✓ scheme si metode, propuneri privind analize comparative interregionale privind contributia economica a ICC
- ✓ introducerea obligativitatii Ministerului Culturii de a elabora cu regularitate rapoarte de țară privind contribuția economica ICC, potrivit metodologiei WIPO, astfel incat sa existe posibilitatea unor comparatii internationale in acest domeniu, atat la nivel UE cat si global
- ✓ analiza complementaritatii și interpotentarii dintre efectele economice si sociale
- ✓ masurarea efectelor sociale prin metode non-parametrice
- ✓ impactul crizei si al globalizarii asupra ICC in Romania.

- Beneficiarii rezultatelor, Ministerul Culturii, Ministerul Muncii, Ministerul Finantelor, Asociatiile profesionale specifice

- Potentialul de aplicare in economie – fundamentarea de strategii și politici în domeniul ICC în Romania ca factor al dezvoltării durabile și de participare eficientă la procesele globalizării

Stadiile de realizare (etape conform planului de realizare cu mentionarea clara a precursorilor indicatorilor de rezultat cf. HG 475/2007):

- Etapa 1: sept.-dec. 2007: Abordări teoretico-metodologice privind cercetarea efectelor economice și sociale ale ICC
 - Buget de stat 100000 lei(CO – 40000 lei;P1,P2,P3 -20000 lei)
 - Cofinanțare : 0
 - Precursori*/rezultate intermediare:
 - **Patru noi scheme, procedee și metodologii distincte** de selectare și agregare statistico-economică a nomenclatorului de ramuri și activitate (CAEN, rev.2, patru digiți) pentru următoarele categorii de industrie cultural-creative:
 - a) industriei “core” (de bază);
 - b) industriei interdependente;
 - c) industriei partiale;
 - d) industriei nededicate.
 - **Metode de determinare a “factorului de copyright”** pentru industriile interdependente, partiale și nededicate din România
 - **Model conceptual și experimental** de clasificare a ramurilor cultural-creative după criterii statice și dinamice de performanță economico-financiară (nivel și dinamică) pentru fundamentarea strategiilor și politicilor în domeniu (industriei în avânt, în declin, stagnate, dezvoltate etc.)
 - Achiziții realizate – 2000 lei (IS-AR – mobilier, aparatura)

- Etapa 2: ian.-oct. 2008 – Analiza multidimensional a contribuției ICC la dezvoltarea economico-socială. Comparații internaționale.
 - Buget de stat: 700000 lei (CO – 430000 lei; P1 -140000;P2- 50000 lei;P3 -80000 lei)
 - Cofinanțare : 0
 - Precursori*/rezultate intermediare:
 - **Model conceptual și experimental** de cuantificare a contribuției industriilor cultural-creative la **crearea PIB și valorii adăugate** în România în perioada 2000-2005
 - **Model conceptual și experimental** de cuantificare a contribuților industriilor cultural-creative la ocuparea forței de muncă în România, în perioada 2002-2005
 - **Scheme** privind caracteristicile socio-profesionale și nivelurile de calificare și retribuție ale angajaților în industriile cultural-creative.
 - Achizitii realizate: 41500 lei (IEN – 25000 lei; CNPS – 12500 lei IS-AR – 4000 lei – toate echipamente).

- Etapa 3: sept. 2009 - Analiza eficienței globale a dezvoltării activității ICC. Profitabilitatea ICC și contribuția la activitatea de comerț exterior.
 - Buget de stat: 186900 lei (CO – 114810 lei; P1 -37380 lei; P2- 13350 lei; P3 - 21360 lei)
 - Cofinanțare: 0
 - Precursori*/rezultate intermediare:
 - **Model conceptual și experimental de determinare a eficienței ICC** bazat pe industrii de profitabilitate, productivitate și costuri de producție (nivel, dinamică și structură) în perioada 2002-2005;
 - **Model conceptual și experimental de determinare a contribuției ICC la comerțul exterior** al României (exporturi, importuri, balanță comercială) în perioada 2000-2005;
 - **Scheme și metode de măsurare pe baza indicatorilor competitivității ICC** din România, la nivel național, UE și internațional.
 - Achizitii realizate.: 0
- Etapa 4: aug.2010: Modalități de perfecționare a mecanismelor de stimulare a dezvoltării ICC și a creșterii impactului economico-social al ICC în România. Recomandări de politici de suport.
 - Buget de stat: 913100 lei(CO – 565190 lei; P1 -202620 lei; P2- 66650 lei; P3 - 78640 lei)
 - Cofinanțare: 0
 - Precursori*/rezultate intermediare
 - Achizitii realizate: 50000 lei (IEN – 47000 lei; IS-AR – 3000 lei)

- Participare tineri cercetatori (inclusiv specializari/stagii de formare/doctorate post-doc pe tematica proiectului):
 - Ciprian Ardelean
 - Andreea Constantinescu
 - Florina Popa

Prof.univ.dr. ZIZI GOSCHIN a efectuat un stagiu de cercetare-documentare pe tema: **Evolutii recente pe planul dezvoltarii economice in Uniunea Europeana largita, la Vienna University of Economics (14-24 decembrie 2008);**

Prof.univ.dr. Ghita Simona,

Conf.univ.dr. Boboc Cristina,

Asist.univ.drd. Todose Daniela au participat la congresul cu titlul “**The 48th Congress of the European Regional Science Association**”, **University of Liverpool, Marea Britanie, (27.08 – 31.08. 2008).**

- Diseminari:

a.numar articole publicate/acceptate spre publicare (ISI, reviste):

Zaman Gh., Vasile V. – „Economic contribution of copyright-based industries and impact on employment and performance indicators in knowledge-based society developing in Romania”, în Revista Română de Economie (Romanian Journal of Economics), Anul XIX, Vol.28, Nr.1(37)/2009, ISSN 1220-5567.

Titan E., Voineagu V., Ghită S., Todose D., Todose M. – „*Possibilities and Limits in Quantifying the Economy of Culture at National and International Level*”, în Revista Economic Computation and Economic Cybernetics Studies and Research, nr. 1-2/2008, vol. 42, p. 43-56, ISSN 0424-267X; colaborare, (Revista ISI, indexată în baza de date INSPEC).

Titan E., Todose M. –“**Possibilities of Determining the Contribution of Creative –Cultural Industries to the Economic Growth. Comparisons to other E.U. Member-Countries**”, publicat în Revista Română de Statistică - număr special pe CD, intitulat “Paper of the 4th International Conference on Applied Statistics, Bucharest, November 20-22, 2008”, ISSN 1018-046x, Cod CNCSIS 601, categoria B+.

Oscar Hoffman, Ion Glodeanu, “**Industriile culturale in societatea condusa prin cunoastere**”, in Revista Romana de Sociologie nr. 1-2/2008, pag. 57-87, ISSN 1224-9262, Editura Academiei Romane, Indexata CNCSIS B+ ;

Cristina Leovardis“**Studiul de management in agentiile de publicitate romanesti**”, in Revista Romana de Sociologie nr. 1-2/2008, pag. 89- 108, ISSN 1224-9262, Editura Academiei Romane, Indexata CNCSIS B+ ;

Cristina Leovardis, Andreea Nicolaescu, “**Situatia fortei de munca din industriile culturale**”. **Analiza comparativa intre Romania si tarile UE**”, in Revista Romana de Sociologie nr. 3/4-/2009, 16 pag. ISSN 1224-9262, Editura Academiei Romane, Indexata CNCSIS B+ ;

b. numar de carti publicate/acceptate spre publicare:

Cătălin Dărășteanu, Delia Mucică, Rodica Pârvu, Valentina Vasile, Gheorghe Zaman, „Contribuția economică a industriilor bazate pe copyright în România”, Editura Fundației PRO, București, România 2008, ISBN-10: 973-8434-87-4; ISBN-13: 978-973-8434-87-5.

Cristina Leovaridis, “**Industria publicitatii – o abordare organizationala**” Bucuresti, Editura Universitara, 2007, aparut 2008, ISBN 978-973-749-223-4, 454 pag.

c. comunicari stiintifice:

Interne

E. Titan, V. Voineagu, M. Todose, *The impact of cultural-creative industries on the economic growth-a quantitative approach*, International Scientific Conference “European integration – new challenges for the Romanian economy”, 4th edition, Facultatea de Stiinte Economice– Universitatea din Oradea, Oradea, 30-31 mai, 2008 (in curs de publicare in volumul conferintei);

Todose D., Titan E., Ghiță S. – „*Comparative multidimensional analysis of the impact of the cultural and creative industries on the regional development.*”, 4th International Conference of ASECU, „Development: Cooperation and competitiveness”, 22-24 may 2008, Bucharest, Association of Economic Universities of South and East Europe and Black Sea Region, Academy of Economic Studies, Bucharest;

Todose D., Tițan E., Ghiță S. – „***Comparative multidimensional analysis of the impact of the cultural and creative industries on the regional development.***”, 4th International Conference of ASECU, „Development: Cooperation and competitiveness”, 22-24 may 2008, Bucharest, Association of Economic Universities of South and East Europe and Black Sea Region, Academy of Economic Studies, Bucharest, publicat pe CD în 2009, ISBN 978-606-505-234-5;

Cristina Leovaridis,”**Les organizations du domaine publicitaire – des organizations de type intensivement cognitive**”, Colloque bilateral Franco-Roumain “ Les organizations et la Culture des Media – transformations corporatives”, Bucuresti , iunie 2008;

Ion Glodeanu, “**Forța de munca din industriile culturale din Romania. Realități și tendințe**”, la Simpozionul national“ Procese, factori și actori sociali în perioada post-aderare a României la UE” , Institutul de Sociologie, Bucuresti, 13 mai 2009;

Oscar Hoffman, “**Politici culturale din Romania și unele țari ale UE**”, la Simpozionul national“ Procese, factori și actori sociali în perioada post-aderare a României la UE” , Institutul de Sociologie, Bucuresti, 13 mai 2009;

Andreea Nicolaescu, “**Tendințe ale producției culturale în Romania în perioada 1990-2006**”, la Simpozionul national“ Procese, factori și actori sociali în perioada post-aderare a României la UE” , Institutul de Sociologie, Bucuresti, 13 mai 2009

Internationale

Zaman Gh. – „Economic Contribution of Copyright-Based Industries to Romania's GDP and Foreign Trade From the Perspective of Knowledge Society and Business Cycles”, Messenger of the International Nobel Forum, 10-19 September 2008, Dnipropetrovsk, University of Economics and Law, Ukraina;

Vasile V. – „Employment and Labour Force Performances in Copyright Based Industries in Romania, in the Context of Knowledge Society”, Messenger of the International Nobel Forum, 10-19 September 2008, Dnipropetrovsk, University of Economics and Law, Ukraina;

Zaman Gh., Vasile V., Pârvu R., Dărășteanu C. – „The Economic Contribution of Copyright-Based Industries to the Romanian Economy”, în curs de publicare la OMPI în volumul National Studies: Assessing the Economic Contribution of the Copyright-Based Industries;

Todose D , Tițan E., Todose M. – „*Cultural Industries Indicators in Romania: Possibilities And Determination Limits*”, “The 48th Congress of the European Regional Science Association”, University of Liverpool, Anglia, **27-31 august 2008**, material publicat pe CD; conferință în baze de date internaționale RePEc (Research Papers in Economics);

Tițan E., Voineagu V., Ghită S., Boboc C., Todose D., “**The impact of the cultural-creative industries on the tourism sector in Romania – an econometric analysis**”, The 2009 International Conference on Tourism”, 22-25 aprilie 2009 are loc la Messina, Italia, publicat în *Proceedings of the 2009 International Conference on Tourism 22nd-25th, 2009, Messina, Italy*, ISBN 978-88-96116-20-3.